מב: טרף בקלפי פרק רביעי יומא

עין משפט נר מצוה

יח א ב מיי׳ פ״ד מהל׳ פרה הלכה ח סמג עשין לג:
יט ג מיי׳ שם פ״ו הל׳ ג:
כ ד מיי׳ שם פ״ו הלכה י:
כא ה מיי׳ שם פ״ח הלכה יא:
כב ו מיי׳ שם פ״ד הל׳ ג סמג עשין שם:

רבינו חננאל

ואסיקנא למעוטי השלכת עץ ארז ואזוב ושני תולעת, דלאו גופה דפרה נינהו, אלא אסיפת אפרה למילוי המים וקידוש שהוא נתינת אפר במים, היסח הדעת פוסל בהן. מאי טעמא, למשמרת למי נדה כתיב, כלומר, צריכין שימור שלא יסיח דעתו. מתיב רב יהושע לסיועא לרב, אין לי אלא הואת מימיה שאין כשרין אלא ביום, מנא לן לרבות שחיטתה וקבלת דמה והזאת דמה ושריפתה והשלכת עץ ארז ואזוב ושני תולעת שאין כשרין אלא ביום, ת״ל חוקת התורה, יכול שאני מרבה אף אסיפת אפרה ומילוי מים וקידוש,שלא יהיו כשרים אלא ביום, ת״ל זאת. ומה ראית לרבות את אילו ולהוציא את אילו, אחר שריבה הכתוב התורה ומיעט זאת, אמרת הרי אנו למדין כולן מהזאת מימיה, מה הזאת מימיה מיוחדין שאין כשרין באשה כבאיש, דתנן הכל כשרין להזות חוץ מטומטום ואנדרוגינוס והאשה, תינוק שאין בו דעת האשה מסעדתו רו״. ואין כשרין אלא ביום שנאמר והזה הטהור על הטמא ביום השלישי וביום השביעי, אף אני אביא שחיטה וקבלת דמה רו״. הא מתניתא רו״ ישמעאל דמכשיר אסיפת אפרה באשה, דתניא ואסף איש טהור, איש להוציא את הקטן, טהור להביא את האשה דברי ר״ ישמעאל. רבי עקיבא אומר איש להוציא את האשה. הואת מימיה כשרין בזר, דתנן הכל כשרין להזות רו״. ורייקינן מינה שחיטתה מאי טעמא אינה כשרה באשה, משום דכתיב ונתתם אותה אל אלעזר הכהן וגו׳, וכתיב ושחט אותה לפניו, ואמרינן אלעזר ולא אשה, נימא אלעזר ולא זר, מיהא תיובתא לשמואל וסיועא לרב. אמר עולא כל הפרשה כולה משמע מוציא מיד משמע, כלומר, מה שמרבה זה המקרא ממעט האחד, מה שממעט האחד מרבהו האחר. ונתתם אותה אל אלעזר הכהן, אלעזר היה באותה העת סגן, ואמרינן אותה הפרה נעשית בסגן, אבל לדורות אינה נעשית בסגן אלא או כהן גדול או בכהן הדיוט. והוציא אותה שלא יוצא אחרת עמה הנה אותה של נתינה מיעטה הסגן, ואותה של הוצאה מיעטה אחרת.

למשמרת למי נדה כתיב. תימה לי מ״כ מאי איצטריך קרא דשחיטה וכשריפה ונהכי מיתי חדא מתרתי ותנא וליכא למימר דאין הכי נמי דלא צריכי אלא הוו להו שני כתובין הבאין כאחד ואין מלמדין והא דקאמר למעוטי השלכה משום דג׳ כתובים הבאין כאחד ואין מלמדין חדא דמשמע דקאמר אלא למעוטי השלכת עץ ארז [דומיא] דלמעוטי אסיפת אפרה דמעיקרא דההוא מכח יתור קאמר ולא מכח ג׳ כתובים הבאין כאחד כדפרישית ועוד מי מכח ג׳ כתובים קא ממעט השלכת עץ ארז מ״כ מאי איצטריך למימר טעם לדבר דלאו גופה דפרה נינהו וי״ל דשחיטה לא אתיא מכולהו דמה לכולהו שאינן נוהגין בחולין תאמר בשחיטה דלאו עבודה היא שנוהגת בחולין ולהכי נאמר דלא מיפסל היסח הדעת כמו בחולין וריפה נמי לא אתיא מכולהו דמה לכולהו דין הוא שיפסול בהן היסח הדעת דחזו מיד להזאה דמיד בשעת שחיטה מקבל הדם כדי להזות וכן באסיפת אפרה ומילוי מימיה [וקידוש] ראוין לאלתר להזאה משא״כ בשריפה ואסיפת אפרה ומילוי מימיה וקידוש איצטריך למיכתב בהו למשמרת דמכולהו לא אתו דמה לכולהו שפסולים בשאה ובלילה ואין להקשות אמאי איצטריך למיכתב בכל אלשתן באסיפת אפרה ומילוי מים וקידוש [לכתוב] בחד מיניהו ונימא אינך מיניה די״ל דאיתה מהם שלא היה נכתב הייתי ממעטו ולא הייתי ממעט השלכת עץ ארז דדמעטינן השתא כיון דהני כשירין בשאה כבאיש

והשלכת עץ ארז פסול בשאה:

אף אני אביא שחיטה וכו׳ עד

והשלכת עץ ארז. תימה לי אמאי לא קאמר מה הזאת מימיה מיוחדת דעבודת גופה דפרה נינהו אף כל דגופה דפרה ונרני אסיפת אפרה ומילוי מימיה וקידוש ונמעט השלכת עץ ארז וחזוב דלאו גופה דפרה נינהו דה״נ אמרינן לעיל גבי היסח הדעת וי״ל דסברא הוא לרבוי השלכת עץ ארז וחזוב ושני תולעת טפי מאסיפת אפרה ומילוי מימיה וקידוש כיון דהנהו כשירים אמי׳ בשאה והבן תשיבי כולי האי דקבעי להו כהן ולעיל נמי גבי היסח הדעת אי לאו דפסיל קרא היסח הדעת בהדיא באסיפת אפרה ומילוי מים וקידוש הוה מוקמינן בהן מיעוטא ולא בהשלכת עץ ארז תדע דקאמר לעיל מעיקרא אלימא למעוטי אסיפת אפרה כו׳:

מסורת הש״ס

ז) פרה פ״ג מ״ז, ובמשנה איתא רבי יוסי אומר לא משום זה אלא משום שנאי והיולת אותה לבדה. תמנם מפרש״י דהכלל ד״ה משום וכו׳ מוכח דהיה לפניהם בגרי הספרן, ח) [כמ״ש: אותה אותה].
ד) [קדושין סח: וש״נ].

תורה אור השלם

1. וְאָסַף אִישׁ טָהוֹר אֶת אֵפֶר הַפָּרָה וְהִנִּיחַ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה בְּמָקוֹם טָהוֹר וְהָיְתָה לַעֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁמֶרֶת לְמֵי נִדָּה חַטָּאת הוּא:
במדבר יט ט
2. זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ לֵאמֹר דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ פָּרָה אֲדֻמָּה תְּמִימָה אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוּם אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ עֹל:
במדבר יט ב
3. וּנְתַתֶּם אֹתָהּ אֶל אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְהוֹצִיא אֹתָהּ אֶל מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְשָׁחַט אֹתָהּ לְפָנָיו:
במדבר יט ג

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה מגין כו׳ כשאה כבאים לא איצטריך לרבוי:

הגהות מהר״ב רנשבורג

א) רש״י ד״ה משמע מוליא מיד משמע יכו׳ יש בה מקרלות משמעות שמתקיימין ממילא משמעותו שהמשמע כו׳. ל״ל יש בה משמעות מקרלות שמתקיימין ממילא שהמשמע הראשון כ״כ הש״ר:

תוס׳ ישנים

דוקן אפילו לר״מ וכ״ת ר״מ לית ליה כו׳ אלא שאני פרה האולל ומוס פוסל בה כו׳ משמע שקוצר טעמא דהטומאה קריה רחמנא ומא לומר לר״מ דמכשיר כיולא דוקן הוא קדשי נדף הבית ולרבנן הוי קדשי מזבח והטמא קבה דבשמעתין דהכא משמע דקדשי נדף הבית הוא אפילו לרבנן דר״מ וכן בספ״ק דשביעות (דף יא:) קאמר גבי פרה נפדית על כל פסול שבה כו׳ שאני פרה דקדשי נדף הבית הוא מקחי דלוקי לה התם כר״מ ונם בכל שיטת הגמרא דאמרינן פרה קדשי נדף הבית בפ״ק (דף ד:) ובפרק ג׳ המזבח מקדש (דף יא:) ובפ״ק דמנחות (דף ו:) ובפ״ב דבכורות (דף פה.) (בכו׳ ר׳ יוסי בן המשולם ומתמוהה פרק אלו קדשים וכי נעמוד כל התלמוד דלא כרבנן דר״מ ע״כ נראה לרבי דה״ק התם אלא מעתה תפסל כו׳ מצה כלומר כיון דפסל׳ כה דכשיר בין לר״מ אלעזר דהתם לעיל בין לרבנן דדיה מי מעטם דקדשי מזבח מי מעטם דחטאת קרייה רחמנא מיפסל כיולא דוקן כו׳ עד מתה ר״ש לענין קדשים שאינו קדוש דוקן אלא מתי הוא מיפסל כיולא דוקן אלא מתי קדשי מזבח הוא ר״מ מכשיר אלא מתי לא אמרת בשלמא קדשי מזבח הוא ר״מ ורבנן אלא מי אמרת קדשי נדף הבית הוא מי אמרי׳ כה דכשיר כה לעולם אימא לך קדשי נדף הבית הוא ולענין רבינה אפילו לר״מ מודה דפסולא דמתיב כי מטמהם כהם וגו׳ הא משמע דכיולא דוקן אלא שאני פרה האולל ומתיה יקרים (נרים) ואלא מנא דס״ל קדשי מזבח מזבח הוא מני רבנן הוא דפליגי עליה דר״ש בפ׳ אין מעמידין ופירוש מסוכם הוא בספרים ואין זה לשון תלמוד דלא מוכח התם מידי שנרוך לפנות קדשי מזבח הוא ס״ל שם טעמא דדמיה יקרים לא משום דהוא קדשי מזבח דס״ל קדשי מזבח הוא מני רבנן הוא דפליגי עליה דר״ש בפ׳ אין מעמידין ופירוש מסוכם הוא בספרים ואין זה לשון תלמוד דלא מוכח התם מידי שנרוך לפנות קדשי מזבח הוא ס״ל שם טעמא דדמיה יקרים לא משום דהוא קדשי מזבח מכש״ע מעיקרא הוא לנסוף מוקי לה כר״ש דאית ליה קדשי נדף הבית ובספר רבינו יעקב בע״ח שאני פרה דאולל דמתיה יקרים אם שפיכה בלא אלא הוא לא הדר ביה מטעמא דחטאת דאפילו לפי הספרים שכתוב כהם אלא שפיר אתא דאליבא דר״ש מחר: ורב חד בשמיעה וחד בשריפה ובריכי. תימה לרב אלא לתיה לקמן דאפילו כהן הדיוט כשר מהזאה ואילך לגמרא לקרא דכשעיה שיהיה כהן שורף ואלעזר ריחה ר״ל דאמר״ע אלא ניחא ליה לאתרכשיבו כולהו כחדא בוונא. ה״ר אלחנן. והא דתניא בספרי דשרף את הפרה לעיניו שיהא אחר שחטו ואלעזר ריחה הייתו דלא כרב ושמואל דהכא: למעוטי מאי. וא״ת למה יש לנו לומר שבא למעט אלרבה אחת לן למילף מיניה ר״ל שהמקשה היה יודע דדרשון היסח הדעת מלמשמרת אלא לא הוה ידע דמוקמינן ליה לאסיפת אפרה ומילוי מים וקידוש א״נ דהא קרא דלמשמרת והני תרי קראי שני כתובין הבאים כאחד ניתנו ואל כרחן אלו למעט. ריב״ם (ע״ב שיך לע״מ):

הדעת מלמשמרת אלא לא הוה ידע דמוקמינן ליה לאסיפת אפרה ומילוי מים וקידוש א״נ דהא קרא דלמשמרת והני תרי קראי שני כתובין הבאים כאחד ניתנו ואל כרחן אלו למעט. ריב״ם (ע״ב שיך לע״מ):

למשמרת כתיב כתי. למילוי מים וקידוש נפקי מלמשמרת למי נדה ואסיפת אפרה נפקא ליה מוקמא מים טהור וגו׳ והיכה נעדת בני ישראל לשמרת וגו׳: אלא למעוטי השלכת עץ ארז כו׳. דאי לאו מיעוטא הוה ס״ד לרבויינהו מהתם אי מקרא דאסיפת אפרה ומילוי מים דאמרינן לקמן שכשירין בשאה ובלילה כשיום ס״ש הבאה שאינה כשירה בכל אלו ונם בעיא כהן אלכך צריך קרא למעוטי: ה״ב אין לי אלא הזאת מימיה שאין כשירין אלא ביום כו׳. ובן כשירים ר״מ וא״נ שאין כשירין בשאה בכאים ובלילה כשיום: מגין לרבות שחיטתה כו׳. ואיתא ל״ל קרא שאין שחיטתה כשירה אלא ביום תיפוק ליה דאחטאת קרייה רחמנא דלעיל פירש נבי פסול נופה דבמרבה לכ״ע דלענין כמה דברים לא אמרינן דאחטאת קרייה רחמנא דהא מנא נתוספתא (דפרה פ״ג) שחטה ביום וכפרה לאחר כשירה. ה״ר אלחנן: מה הזאת מימיה מיוחדין כו׳. וא״ת אימא מה הזאת מימיה מיוחדין שהיסח הדעת פוסל בה אף כל שהיסח הדעת פוסל בה עלאו אלעזר ולא זר וחזוב ושני תולעת שאין היסח הדעת פוסל בהן ר״ל דהזאת מימיה נופה לא אשכחן שהיסח הדעת פוסל בה ר״ל דהזאת מימיה מיוחדין דהא נתון שהיו תולעת ולא נתכוון לשהיו אלא תולעת דהזאה. ה״ר יוסף: גמר מוקה מוקה מייה״כ. ומהאי טעמא לעיל בספרי שנבגדי לבן דיתה נעשית: איכא דאמרי לדורות בכהן הדיוט כו׳. פלוגתא היא בספרי ובמסכת פרה (פ״ד מ״ה) אי בכהן הדיוט אי בכ״ג: שלא יאמרו שחיט שחטו. פרש״י וקו״ל כל מלאכה שנעשית עמה פוסלתה בשרה ובשם מ״ד) שכל העסוקין בפרה מתחלה ועד סוף פוסלין בטמלאכה ושעמה שפוסלין אותה בטמלאכה אחרת כיר״ח דהוי מעוט היסח דעת שע״י מלאכה שנתכוון לה הסיח דעתו [ממנה] (מוחמת) אבל אם אינו מתכוון לאותה מלאכה כשרה כמחמרי בהשחטו

לו) ל״ל הטאת הטוף דף סח. כז) ל״ל כיולא דוקן. כז) ל״ל רבותיו.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com